

A jegyzők államigazgatási hatáskörei átkerülnek a járási kormányhivatalokhoz - nyilatkozzák a kormánypolitika helyi és országos képviselői. A tervek szerint a változással a törvényben meghatározott kistérség körzetközponti feladatot ellátó települési, a főváros esetében a kerületi önkormányzat jegyzőjének a jogszabályban meghatározott körzetközponti feladatokat ellátó települési önkormányzat jegyzőjének, valamint a legkisebb települések önkormányzatainak jegyzőinek az államigazgatási hatáskörei is a járási kormányhivatalokhoz kerülnek, 2013. január elsejétől. Az alábbiakban a járásokhoz átkerülő államigazgatási hatásköröket vesszük nagytípusú alá, továbbá ágazatonként vizsgáljuk meg az átalakulás lehetséges menetrendjét, nehézségeit.

Természetesen a járási hivatalok számának és székhelyének meghatározása, vagy legalább kialakításuk koncepciójának ismertetése után lehetséges a hatáskörök telepítéséről pontosabb képet alkotni.

Első lépésben lássuk a jegyzők okmányirodákban gyakorolt feladat-és hatásköreit. Az okmányirodák kijelöléséről és illetékességi területéről szóló 256/2000. (XII.26.) Korm. rendelet által meghatározott körzetközpontokba telepített, a közlekedési igazgatással, útlevéllel, vállalkozói igazolvánnyal, parkolási igazolvánnyal, nyilvántartásokkal kapcsolatos hatásköröket zökkenőmentesen a járásokhoz telepíthetné a jogalkotó, amennyiben a járások száma közelítene a körzetközpontok számához. Ezzel szemben, az előrejelzések szerint ennél jóval kevesebb járásra számíthatunk, így a járási hivatal és okmányiroda nélkül maradt városokból vándorolhat, vagy ingázhat az ügyintéző, utazhat az ügyfél. Feltételezhetően a kormány megbízottak vezetésével, felkészült munkacsoportok által, szakmai, pénzügyi, infrastrukturális szempontok szerint megyéknként előkészített javaslatok alapján születik meg a végső politikai döntés a járásokról és hatásköreikről, de előre láthatóan a legkeményebb diónak az átszervezésnek ez a vonulata ígérkezik.

(1923-1938 között működött 150 járás, a tanácsrendszer 1950-es kialakítása előtt 150, később 140, majd 1983-ban 83 volt a járások száma, az okmányirodák száma több mint 250, a kistérségi körzetközpontoké 170 feletti.)

A települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény melléklete sorolja fel azokat a kistérségi körzetközpontokat, ahol-többek között- a zajvédelmi, (környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X.29.) Korm. rendelet) és levegőtisztaság-védelmi (a levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23. Korm. rendelet) hatásköröket gyakorolja a jegyző, vagy éppen temetkezési szolgáltatási tevékenységeket engedélyező hatóságként jár el. A kistérségek száma közelebb esik a leendő járásokéhoz, valamint a hatáskörök száma és súlya is csekélyebb, mint az okmányirodákban, ezért itt egy fokkal könnyebb átállás prognosztizálható. Az okmányirodai folyamathoz hasonlóan itt is kiemelt hangsúlyt kell fektetni a járásközponton kívül lakók közlekedési lehetőségeire. Ezeknél az ügytípusoknál (és még sok másnál a birtokvédelemtől az üzletek működési engedélyezési eljárásáig) az eljárás nagyon lényeges eleme a helyszíni szemle, ezért a hatóság részéről is igény lehet a járási hivatal és a település közötti távolság lehető legkisebbre szorítása.

Az építésügyi ágazatban az építésügyi és az építésfelügyeleti hatóságok kijelöléséről és működési feltételeiről szóló 343/2006. (XII.23.) Korm. rendelet szabályozza az elsőfokú hatósági hatásköröket. Az úgynevezett kiemelt –saját településükön kívül és nagyobb illetékességi területen eljáró- kvázi körzetközpontú építésügyi hatóságok száma, székhelye az okmányirodákhoz hasonló, ezáltal az átalakulás buktatói is hasonlók, azzal a megjegyzéssel, hogy a szakembergárda biztosítása, költöztetése itt talán még hangsúlyosabb.

A szociális-és gyámügyi területen a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet értelmében nincs jelentős eltérés a városi gyámhivatalok és az okmányirodák számának és székhelyének meghatározásában, tehát az okmányirodáknál és az építésügyi hatóságoknál leírtak itt is érvényesek. Alá kell húznunk, hogy sok olyan város lesz a reform után, amely hivatalának okmányirodai, építésügyi, gyámhivatali hatásköreit és ügyintézőit egyszerre veszíti el, ami érzékelhető feszültséggel járhat.

Végül, de nem utolsósorban, a települési önkormányzatok jegyzőihez telepített hatáskörökről ejtsünk pár szót, amelyeket érdemes két csoportba osztani. Az első csoportba sorolhatóknál megtaláljuk a szabálysértési vagy az ipari és kereskedelmi ágazat hatásköreit, amelyek az egyszerűbben, könnyebben a járáshoz telepíthető hatáskörök. Visszatérő kérdés, hogy ha maradnak államigazgatási hatáskörök a települési jegyzőknél, akkor melyek lesznek azok?

A rászorultsági, méltányossági alapon intézendő, valamint személyes megjelenést kívánó szociális ügyeket indokolt lenne települési szinten tartani. Kitűnő példa és jól érzékelteti a helyzet súlyát, hogy a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló

164/1995. (XII.27.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint a közlekedési kedvezmények iránti kérelmet jelenleg is a lakóhely vagy tartózkodási hely szerinti illetékes települési önkormányzat jegyzőjéhez kell benyújtani akkor is, ha nem minden esetben születik meg a döntés a települési jegyzőnél.

Átmenetet képez ezen gondolatmenet alapján a jegyző birtokvédelmi hatásköre, illetve a közérdekű kérelmekkel, panaszokkal kapcsolatos (nem feltétlenül hatósági) hatásköre.

Az adóhatósági hatásköröknél egy megjegyzést kell tennünk. 2012. január 1-én lép hatályba Magyarország Alaptörvénye. A 32. cikk kimondja: a helyi önkormányzat a helyi közügyek intézése körében törvény keretei között dönt a helyi adók fajtájáról és mértékéről.

A helyi adók tekintetében a települési önkormányzatok Achilles-sarka lehet, hogy az ő bevételeket esetleg más szerv szedi be. Még ha a beszedett összeg átutalása, nyilvántartása jogszabályokkal körülbástyázott is, a helyi apparátus és a képviselő-testület motivációját, „szándék-és akarategységét” nehéz lesz az új rendszerben pótolni. Bár ennek a problémának az elemzése már az egész önkormányzati rendszer és az önkormányzatok sarkalatos törvényekben meghatározott jogállásának az ismeretét feltételezi, annyit kijelenthetünk, hogy a helyi adókat bevezető, majd azokkal rendelkező képviselő-testület, és az azokat beszedő és nyilvántartó jegyző és hivatal területi, szervezeti szétválasztása sok probléma forrása lehet.

Marton V. Krisztina